

Міністерство охорони здоров'я України
Івано-Франківський національний медичний університет
Кафедра судової медицини та медичного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи

Освітньо-наукова програма вищої освіти підготовки фахівців
Рівень вищої освіти Третій (освітньо-науковий) рівень
Кваліфікація освітня Доктор філософії
Галузь знань 22 Охорона здоров'я
Спеціальність 222 Медицина

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри
Судової медицини та медичного права
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.
Завідувачка кафедри
 професор Козань Н. М.

Затверджено на засіданні
центральної методичної комісії
ІФНМУ Протокол № 1
Від 31.08.2020р.
Голова ЦМК
 професор Ерстенюк Г.М.

РОЗРОБНИКИ: д.мед.н., професор Козань Н. М.
к.мед.н., доцент Волошинович В. М.

Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Компетентності, результати навчання та практичні навички
5. Організація навчання
 - 5.1. Структура навчальної дисципліни
 - 5.2. Тематичні плани
 - 5.2.1. Тематичний план лекцій
 - 5.2.2. Тематичний план практичних занять
 - 5.2.3. Тематичний план самостійної позааудиторної роботи
 - 5.3. Методи навчання
 - 5.4. Система оцінювання
 - 5.4.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності
 - 5.4.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання
6. Політика навчальної дисципліни
7. Перелік навчально-методичної літератури
 - 7.1. Основна
 - 7.2. Додаткова
 - 7.3. Інформаційні ресурси

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Назва дисципліни	Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи
Викладачі	д.мед.н., проф Козань Н.М. к.мед.н., доцент Волошинович В. М.
Контактний телефон кафедри	0342-54-85-02
E-mail кафедри	sudova@ifnmu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS
Посилання на навчально-методичні ресурси сторінки кафедри на офіційному сайті ІФНМУ (Календарно-тематичні плани, методичні вказівки до практичних занять, методичні вказівки до СПР, матеріали до підсумкового контролю, база тестових завдань тощо)	https://ifnmu.sharepoint.com/KSudMed/SitePages/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0.aspx
Матеріально-технічне забезпечення	Навчальні кімнати, обладнані мультимедійними засобами, відділи та відділення ІФОБСМЕ
Консультації	Вівторок, 16:30-18:00

2. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» вивчається аспірантами спеціальності 222 «Медицина» у III-IV семестрах II року навчання й забезпечує ґрунтовні знання з теорії та практики судової медицини, що передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь та інших експертних компетентностей, необхідних для застосування конкретних медичних знань для вирішення питань, що виникають у практиці органів дізнання, слідства та суду, а також системного наукового світогляду у фаховій діяльності.

Основний фокус навчальної дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи», згідно ОНП, є усвідомлення фундаментальних засад взаємозв'язку знань з медичних та загальнобіологічних дисциплін та судової медицини, засвоєння основних принципів їх застосування у підготовки лікаря у системі сучасної вищої медичної освіти.

Судова медицина - галузь науки, яка вивчає питання медичного, біологічного та медико-криміналістичного характеру, що виникають у практичній діяльності органів правосуддя та судочинства. Сучасна судова медицина вийшла далеко за межі прикладних знань. Окремі її розділи розроблені відповідно до кримінального та цивільного законодавства і викладаються тільки при вивченні судової медицини.

Дисципліна спрямована на розвиток експертної компетенції слухачів до рівня усвідомленого використання фахових навичок з судової медицини в професійній та дослідницькій діяльності; засвоєння слухачами основних експертних навичок (огляд трупа на місці події, описання тілесних ушкоджень, обстеження живих осіб, розтин трупа, побудова експертних висновків, проведення судово-медичної експертизи за медичними документами); розвиток у здобувачів освіти соціальних навичок (soft skills).

Огляд трупа на місці події. Основним завданням є розвиток навичок сприйняття і розуміння процесів вмирання та смерті, динаміки розвитку трупних явищ у залежності від причини смерті та характеристик оточуючого середовища; опису трупа на місці його знайдення у залежності від ймовірної причини смерті; виявлення та вилучення речових доказів біологічного походження.

Описання тілесних ушкоджень. Основним завданням є розвиток навички з опису тілесних ушкоджень, їх ідентифікації та правильної інтерпретації, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ушкодженням та несприятливими наслідками.

Обстеження живих осіб. Навичка обстеження живих осіб включає в себе обстеження потерпілих, звинувачених та інших осіб з метою встановлення наявності, виду, механізму утворення, давності та ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, при спірних статевих станах та статевих злочинах, експертиза віку, стану здоров'я, спірного батьківства.

Розтин трупа. Навичка проводити розтин трупа при різних видах насильницької та ненасильницької смерті включає в себе вміння проводити зовнішнє та внутрішнє дослідження трупа, здійснювати забір матеріалу для додаткових методів дослідження, інтерпретувати зміни чи ушкодження, виявлені при розтині, заповнювати лікарське свідоцтво про смерть, проводити основні етапи ідентифікаційної експертизи (складання словесного портрету, опис стоматологічного статусу, отримання дерматогліфів).

Побудова експертних висновків. Наприкінці курсу навчання аспіранти та здобувачі повинні мати навички готувати експертні висновки згідно питань, поставлених у постанові про призначення експертизи трупа чи живої особи.

Проведення судово-медичної експертизи за медичними документами. Удосконалення експертних навичок при роботі з матеріалами кримінальних чи цивільних справ, медичними документами. Наприкінці курсу навчання

аспіранти та здобувачі повинні мати навички готувати експертні висновки за матеріалами справ.

В аспекті змістового наповнення навчальна дисципліна «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» тісно інтегрується із усіма компонентами освітньо-наукової програми здобувачів наукового ступеня *доктор філософії*. Забезпечуючими дисциплінами є нормальна та топографічна анатомія, гістологія, патологічна анатомія, нормальна та патологічна фізіологія, фармакологія, організація охорони здоров'я, хірургія, акушерство, травматологія, рентгенологія, внутрішні хвороби. Забезпечуваними дисциплінами є патологічна анатомія, організація охорони здоров'я, хірургія, акушерство, травматологія, внутрішні хвороби.

3. МЕТА ТА ЦІЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання навчальної дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь та інших експертних компетентностей, необхідних для застосування конкретних медичних знань для вирішення питань, що виникають у практиці органів дізнання, слідства та суду, а також системного наукового світогляду у фаховій діяльності.

Цілі вивчення дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» є усвідомлення фундаментальних засад взаємозв'язку знань з медичних та загально-біологічних дисциплін та судової медицини, засвоєння основних принципів їх застосування у підготовки лікаря у системі сучасної вищої медичної освіти.

Складовими завданнями вивчення дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» є:

- знання, які слухачі отримують при вивченні загально-біологічних та клінічних дисциплін;

- основи знань щодо виконання лікарем функцій судового експерта згідно процесуального законодавства,
- вміння із встановлення факту біологічної смерті, опису трупа на місці його виявлення, опису тілесних ушкоджень та визначення їх виду, знаходження та опису речових доказів біологічного походження
- знання з правових засад лікарської діяльності відповідно до чинного законодавства.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ

Дисципліна «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» спрямована на оволодіння аспірантами такими **компетентностями**:

1. Інтегральна компетентність:

ІК - Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі дослідницько-інноваційної та професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практик з наступною інтеграцією у світовий науковий простір через друковані праці.

2. Загальні компетентності. Оволодіння загальнонауковими компетентностями

ЗК 1. Здатність до науково-професійного вдосконалення.

ЗК 2. Здатність до пошуку, обробки та аналізу наукової інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї, розробляти та управляти проектами.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність здійснювати аналітичну та експериментальну наукову діяльність, організовувати, планувати та прогнозувати результати наукових досліджень.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

ЗК 7. Здатність використовувати академічну українську та іноземну мову з метою здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів у професійній, науковій і педагогічній діяльності.

ЗК 8. Уміння спілкуватися у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у науковій діяльності, пошуку та критичному аналізу інформації.

ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Спеціальні (фахові) компетентності. Здобуття глибинних знань із спеціальності

СК 1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом медицини та освітньою діяльністю в галузі охорони здоров'я.

СК 2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези.

СК 3. Здатність формулювати дослідницьке питання, його новизну, розробляти проєкт наукового дослідження.

СК 4. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей і завдань наукового проєкту.

СК 5. Володіння сучасними методами наукового дослідження в медицині.

СК 6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їхній аналіз та узагальнення з дотриманням основ академічної чесності та норм законодавства.

СК 7. Здатність до впровадження нових наукових відомостей у науку, освіту та інші сфери суспільства.

СК 8. Здатність презентувати результати наукових досліджень в усній та письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК 12. Спроможність брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) у сфері власного наукового дослідження, медицини та охорони здоров'я загалом.

4. Програмні результати навчання

ПРН 1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями при виконанні наукових досліджень у медицині.

ПРН 2. Здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності при проведенні наукового дослідження в медицині.

ПРН 3. Виявляти невирішені проблеми медичної науки та практики, формулювати питання та визначати шляхи їхнього рішення.

ПРН 4. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН 5. Вміти генерувати нові ідеї чи процеси у передових контекстах професійної та наукової діяльності, з дотриманням належної академічної доброчесності.

ПРН 6. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН 7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження.

ПРН 8. Організовувати та виконувати оригінальне наукове дослідження.

ПРН 9. Пояснювати принципи, специфічність та адекватність методів дослідження, інформативність обраних показників.

ПРН 10. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового дослідження та освітньої діяльності.

ПРН 11. Застосовувати знання та розуміння для аналізу результатів наукових досліджень, уміти аналізувати, використовувати методи статистичного дослідження.

ПРН 12. Впроваджувати результати наукових досліджень у медичну практику, освітній процес та різні інституції суспільства.

ПРН13. Презентувати на високому рівні результати наукових досліджень у формі усних та постерних доповідей, публікацій.

ПРН 14. Користуватися основами патентознавства та захисту інтелектуальної власності.

ПРН 15. Розвивати та використовувати комунікацію в науковопрофесійному середовищі й громадській сфері.

ПРН 16. Демонструвати безперервний розвиток та самовдосконалення інтелектуального і загальнокультурного рівня, самореалізацію та високу ділову репутацію.

ПРН 18. Мати навички міжособистісних взаємодій у науковому середовищі, організувати роботу колективу, формуючи чіткі правила комунікації всередині та сприятливий мікроклімат для конструктивної взаємодії учасників.

ПРН 19. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ПРН 20. Дотримуватися академічної та професійної доброчесності, впроваджувати політику академічної доброчесності в наукову, професійну та викладацьку діяльність, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів, вміти планувати і проводити заходи направлені на недопущення проявів академічної недоброчесності.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

5.1. Структура навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік навчання	Семестр	Кількість годин				Вид контролю
			Всього год / кредитів в ECTS	Лекції	Практичні заняття	Самостійна позааудиторна робота	
Очна	2	III - IV	180/6	20	100	60	Іспит

5.2. Тематичні плани

5.2.1. Тематичний план лекцій

№	Назва теми	К-сть годин
1	Судово-медична служба в системі охорони здоров'я	2
2	Розлад здоров'я і смерть від ушкоджень	2
3	Транспортна травма	2
4	Ушкодження гострими предметами	2
5	Вогнепальні ушкодження	2
6	Розлад здоров'я та смерть при порушенні зовнішнього дихання, викликаного механічними перешкодами. Утоплення та раптова смерть у воді.	2
7	Розлад здоров'я та смерть від отруєння	2
8	Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачених та інших осіб	2
9	Огляд трупа на місці його виявлення	2
10	Судово-медичне дослідження трупа	2
	Разом	20

5.2.2. Тематичний план практичних занять

№	Назва теми	К-ть годин
1	Судово-медична служба в системі охорони здоров'я	4
2	Розлад здоров'я і смерть від ушкоджень	4
3	Автомобільна травма	4
4	Мотоциклетна та велосипедна травма	4

5	Травма від дії рейкового транспорту	4
6	Ушкодження, які виникають при падінні з- висоти	4
7	Ушкодження гострими предметами	4
8	Вогнепальні ушкодження	4
9	Розлад здоров'я та смерть від дії електрики	4
10	Розлад здоров'я та смерть від дії високої та низької температури	4
11	Розлад здоров'я та смерть при порушенні зовнішнього дихання, викликаного механічними перешкодами.	4
12	Судово-медична експертиза странгуляційної механічної асфіксії	4
13	Судово-медична експертиза механічної асфіксії внаслідок утоплення	4
14	Розлад здоров'я та смерть від отруєння	4
15	Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачених та інших осіб	4
16	Судово-медична експертиза статі та спірних статевих станів.	4
17	Судово-медична експертиза статевих злочинів.	4
18	Огляд трупа на місці його виявлення	4
19	Судово-медичне дослідження трупа	4
20	Судово-медична експертиза трупа при раптовій смерті	4
21	Судово-медичне дослідження трупів новонароджених	4
22	Мікроскопічні дослідження об'єктів судово-медичної експертизи	4
23	Медико-криміналістичні методи дослідження	4
24	Судово-медична експертиза за матеріалами слідчих та судових справ.	4

25	Іспит	4
	Разом	100

5.2.3. Тематичний план самостійної позааудиторної роботи

№	Назва теми	К-ть годин
1	Розлад здоров'я і смерть від ушкоджень	4
2	Автомобільна травма	4
3	Мотоциклетна та велосипедна травма	4
4	Травма від дії рейкового транспорту	4
5	Ушкодження, які виникають при падінні з висоти	4
6	Ушкодження гострими предметами	4
7	Вогнестрільні ушкодження	4
8	Розлад здоров'я та смерть від дії електрики	2
9	Розлад здоров'я та смерть від дії високої та низької температури	2
10	Розлад здоров'я та смерть при порушенні зовнішнього дихання, викликаного механічними перешкодами. Утоплення та раптова смерть у воді.	4
11	Розлад здоров'я та смерть від отруєння	4
12	Судово-медична експертиза потерпілих, звинувачених та інших осіб	4
13	Огляд трупа на місці його виявлення	4
14	Судово-медичне дослідження трупа	4
15	Судово-медико-криміналістичні методи дослідження	4
16	Мікроскопічні дослідження об'єктів судово-медичної експертизи	4

	Разом	60
--	-------	----

5.3. Методи навчання

Методи навчання судової медицини, які застосовуються викладачами кафедри судової медицини та медичного права ІФНМУ, включають:

- *Словесний метод (розповідь-пояснення, лекція, бесіда);*
- *Наочний (ілюстрація, демонстрація);*
- *Практичний (практичні завдання);*
- *Індуктивний;*
- *Дедуктивний;*
- *Репродуктивний;*
- *Творчий;*
- *метод програмованого навчання;*
- *метод з використанням ЕОМ.*

Формами навчальних занять з дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» є: лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальна робота здобувачів, аспірантів.

5.4. Система оцінювання

5.4.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності надається перевага стандартизованим методам контролю: структурованим письмовим роботам, ролевим іграм, доповідям, тестуванню.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність слухачеві виставляються оцінки за 5-бальною традиційною шкалою.

Критерії оцінки знань аспіранта з тем практичних занять

5 балів – відповідь аспіранта відповідає вимогам вищої школи. Аспірант, глибоко і досконало засвоїв програмний матеріал; повно, послідовно і логічно його викладає, при цьому аспірант не відчуває труднощів з відповідями на видозмінені питання, показує знання з предмету;

4 бали – питання повністю розкриті, відповідь логічна, доказова, аспірант використовує приклади, відчуває труднощі з відповідями на видозмінені питання;

3 бали – аспірант має знання основного матеріалу, володіє термінологією проте виникають труднощі з відповідями на додаткові питання;

2 бали – аспірант частково засвоїв основний матеріал, допускає помилки в термінології, не наводить логічних, доказових прикладів;

1 бал – аспірант поверхнево засвоїв основний матеріал. Відповідь на питання не послідовна, не логічна. На додаткові питання не відповідає. Допускає суттєві помилки в термінології.

0 балів – аспірант не володіє матеріалом.

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи слухачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті, а також на кандидатському іспиті.

5.4.2. Підсумковий контроль знань, його форми та оцінювання

Іспит здійснюється по завершенню вивчення всіх тем дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» на останньому практичному занятті.

До іспиту допускають аспірантів, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

Іспит є стандартизованим і включає тестовий контроль, контроль теоретичної та практичної підготовки.

Оцінка за іспит є середнім арифметичним усіх його компонентів.

При складанні комп'ютерного тестового контролю оцінку «відмінно» отримує аспірант, який дав вірні відповіді на 95% і більше тестових запитань, «добре» 85-94%, «задовільно» 75-84%, «незадовільно» менше - 75% вірних відповідей.

Оцінка практичних навиків включає 2 завдання (опис ушкодження та формулювання експертних висновків), кожне з яких оцінюється максимально у 5 балів.

5 балів – відповідь аспіранта відповідає вимогам вищої школи. Відповідь на завдання повна, логічна, грамотна

4 бали – завдання виконане, відповідь логічна, доказова, але не повна;

3 бали – відповідь на питання завдання не обгрунтована, не доказова;

2 бали – питання майже не розкриті, відповідь не обгрунтована, не доказова;

1 бал – відповідь не послідовна, не логічна, недоказова.

0 балів – аспірант не володіє матеріалом.

Оцінювання теоретичних знань проводиться у формі усної співбесіди із 3-х питань курсу), кожне з яких оцінюється максимально у 5 балів.

5 балів – відповідь аспіранта відповідає вимогам вищої школи. Аспірант, глибоко і досконало засвоїв програмний матеріал; повно, послідовно і логічно його викладає, при цьому аспірант не відчуває труднощів з відповідями на видозмінені питання, показує знання з предмету;

4 бали – питання повністю розкриті, відповідь логічна, доказова, аспірант використовує приклади, відчуває труднощі з відповідями на видозмінені питання;

3 бали – аспірант має знання основного матеріалу, володіє термінологією проте виникають труднощі з відповідями на додаткові питання;

2 бали – аспірант частково засвоїв основний матеріал, допускає помилки в термінології, не наводить логічних, доказових прикладів;

1 бал – аспірант поверхнево засвоїв основний матеріал. Відповідь на питання не послідовна, не логічна. На додаткові питання не відповідає. Допускає суттєві помилки в термінології.

0 балів – аспірант не володіє матеріалом.

6. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання навчальної дисципліни «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Івано-Франківському національному медичному університеті».

Націлена на розвиток компетенції майбутнього фахівця, дисципліна вибору «Сучасні аспекти судової медицини та судово-медичної експертизи» надає основи знань щодо сучасних можливостей судово-медичної експертизи, структури служби та функцій її підрозділів, виконання функцій судового експерта згідно процесуального законодавства за професійним спрямуванням, а також надає вміння із встановлення факту біологічної смерті, опису трупа на місці його виявлення, розуміння трупних явищ, опису тілесних ушкоджень та визначення їх виду, знаходження та опису речових доказів біологічного походження, розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері медичного права у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, аналізу проблематики царини шляхом детального вивчення теоретичного матеріалу з можливим практичним застосуванням.

Дисципліна включає лекції, практичні заняття та самостійну роботу аспіранта. На практичному занятті викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних запитань судової медицини і формує вміння та навички їх практичного застосування у фаховій діяльності шляхом виконання практичних завдань. Для проведення практичних занять колективом кафедри створено методичні розробки для викладачів і методичні вказівки для аспірантів з підготовки і роботи на практичному занятті, що містять алгоритми виконання практичної роботи. Самостійна робота – основний спосіб оволодіння навчальним

матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Для її успішного виконання кафедрою створено методичні вказівки для аспірантів з підготовки СПР, що містять алгоритми виконання практичної роботи.

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені через хворобу заняття мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням довідки про хворобу. Пропущені заняття з неповажних причин повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів із наданням довідки про дозвіл декана на відпрацювання. Пропущені заняття з поважних причин (участь у конференції, олімпіаді, змаганні тощо) слід відпрацювати впродовж 2 тижнів з наданням письмового дозволу проректора з наукової роботи. Відпрацювання відбуваються на кафедрі (щовівторка – з 16.30 год до 18.00 год,) у чергового викладача шляхом усного опитування та перевірки письмових завдань із пропущеної теми.

Аспірантам надається можливість перескладання незадовільних поточних оцінок упродовж двотижневого терміну після отримання поточної незадовільної оцінки, але не пізніше дня проведення заліку під час консультацій та відпрацювання практичних занять. Якщо аспірант із неповажних причин не відпрацював у місячний термін пропущені практичні заняття, питання дозволу на відпрацювання такому аспірантові вирішується завідувачем кафедри судової медицини та медичного права, до дати складання заліку. Питання дозволу на відпрацювання аспірантом пропущених практичних занять після дати складання заліку вирішується тільки проректором з наукової роботи.

Аспірант, які не склав залік, має право на його перескладання не більше двох разів: уперше – упродовж 10 днів після завершення відповідного модуля викладачу, якого призначає завідувач кафедри, удруге – комісії, яку призначає завідувач кафедри та затверджує ректор своїм наказом, упродовж 10 днів після першого повторного складання.

Аспірант повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Недопустимими є запізнення на заняття та пропуски без поважних причин; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними

пристроями під час опитування чи виконання письмових завдань (якщо це не передбачено умовами завдання). Списування під час контрольних робіт, заліків заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід.

7. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

7.1. Основна

1. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 книгах. - Книга 1. Судова медицина: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Б. В. Михайличенко, В. А. Шевчук, С. С. Бондар та ін.; за ред. Б. В. Михайличенка. - 5-е вид. Київ : «Медицина», 2017. 448с.
2. Судова медицина : Підручник / В. Д. Мішалов, Т. В. Хохолєва, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, Г. Ф. Кривда, Є. Я. Костенко [за загальною редакцією В.Д.Мішалова]. Чернівці: "Місто", 2019. 574 с.
3. Судова медицина : Підручник / О. І. Герасименко, А. Г. Антонов, К. О. Герасименко та ін. ; за ред. Герасименка О. І. - 3- є вид. переробл. та доповн. К. : КНТ, 2018. 630 с.

7.2. Додаткова література

1. Бабанин А. А., Соколова И. Ф. Судебно-медицинская экспертиза половых состояний (Практическое руководство для студентов, врачей, юристов). – Симферополь: Издат. Центр КГМУ, 2001 – 206 с.
2. Бойко С. О. Судово-медична експертиза визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: Навчальний посібник.-Ужгород: СМП « Інвазор»,2003.- 228с.

3. Бурчинский В.Г. Судебно-медицинские аспекты морфологии огнестрельных ранений головы. – Одесса: Астропринт, 2007. – 48 с.
4. Герасименко О. Тлумачний та російсько-український словники з судової медицини. Донецьк, 1999. 292 с.
5. Герасименко О.І. Судово-медична експертиза (загальна частина). - Донецьк: Норд-Прес, 2007. – 508 с.
6. Диагностикум механизмов и морфологии переломов при тупой травме скелета.Т.1-7 / В. Н. Крюков, В.П. Новоселов, Б. А. Саркисян, В.Э. Янковский и др. – Новосибирск: наука, 1996 - 2000. - 166 с., 176 с., 149 с., 173 с., 214 с., 142 с., 131 с.
7. Завальнюк А. Х. Тлумачний словник судово-медичних термінів. Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. 351 с.
8. Карандашев А.А., Русакова Т.И. Возможности судебно-медицинской экспертизы по выявлению условий возникновения повреждений селезенки и давности их образования. – М.: Медицина, 2004. – 36 с.
9. Качина Н. Н., Кильдюшев Е. М. Судебно-медицинское исследование трупов плодов и новорожденных: Учебное пособие.-М.: ООО фирма «Светопол ЛТД», 2003.-124с.
10. Колкутин В. В., Соседко Ю. И. Судебно-медицинская экспертиза при подозрении на членовредительство и симуляцию.-М.: Юрлитинформ, 2004.-160с.
11. Колкутин В. В., Баринов Е. Х., Ноздряков К.В., Русакова Т.И. Судебно-медицинская экспертиза в случаях гибели плодов новорожденных. – М.: Юрлитинформ, 2002. – 128 с.
12. Колкутин В. В., Баринов Е. Х., Ноздряков К. В., Русакова Т. И. Судебно-медицинская экспертиза в случаях гибели плодов новорожденных.- М.: Юрлитинформ, 2002.-128с.

13. Лісовий А. С., Голубович Л. Л., Голубович П. Л., Мішалов В.Д. та ін. Судова медицина в рисунках, схемах, таблицях. Навчальний посібник. - Київ, «Атіка». – 2007. – 411 с.
14. Лісовий А. С., Голубович Л. Л., Голубович П. Л., та ін. Судова медицина. Підручник.-К.: Атіка, 2003.-512с.
15. Медико-криминалистическая идентификация. Настольная книга судебно-медицинского эксперта. Под общей ред. доктора мед. наук, профессора В. И. Томилина. – 14: Издательская группа НОРМА-ИНФРА. М., 2000. – 472 с.
16. Михайличенко Б. В. Судова стоматологія. Підручник для студентів стоматологічних факультетів медичних вузів. - К.: «МП Леся»,2004.-352с.
17. Морфологическая диагностика наркотических интоксикаций / Под ред. Ю. И. Пиголкина - М.: Медицина, 2004.-304с.
18. Особливості судово-медичного дослідження трупа при окремих видах смерті / О. Ф. Кулик, В. Т. Бачинський, І. Г. Савка, О. Я. Ванчуляк. Чернівці, 2005. 211с.
19. Патоморфология миокарда при ушибах сердца / Новоселов В. П., Савченко С. В., Романова Е. А., Циммерман В. Г. Патоморфология миокарда при ушибах сердца.- Новосибирск: Наука, 2002.- 168 с.
20. Пашинян Г. А., Лукин Л. М., Карпова Г. Н. Судебно-стоматологическая идентификация личности (состояние и перспективы развития). - М.: Медицинская книга.- 2005.-157с.
21. Пашинян Г.А., Ромодановский П. О. Судебная медицина в схемах и рисунках: Учебное пособие. – М.: ГЭОТАР - Медиа, 2006. – 336 с.
22. Пашинян Г.А., Тучик Е.С., Колбина Е.Ю. Судебно-медицинская экспертиза легкой черепно-мозговой травмы. – М.: Компания «Спутник+». – 2005. – 195 с.
23. Перивнний огляд трупа на місці його виявлення / В. Т. Бачинський,

- О. Ф. Кулик, І. Г. Савка, О. Я. Ванчуляк. Чернівці, 2010. 212 с.
24. Пермяков А.В., Витер В.И. Патоморфология и танатогенез алкогольной интоксикации. – Ижевск: Экспертиза, 2002 - 91 с.
25. Пиголкин Ю. И., Нагорнов М. Н. Переломы свода черепа: механизмы образования, заживление, судебно-медицинская оценка.-М.: ЗАО «Аида», 2004.-200с.
26. Плевинскис П. В. Судебно-медицинская и комплексная экспертиза современной автомобильной травмы: [монография] / П. В. Плевинскис. Одесса: Астропринт, 2017. 348 с.
27. Попов В. Л., Шигеев В. Б., Кузнецов Л. Е. Судебно-медицинская баллистика. -Спб .: Гиппократ, 2002.-656с.
28. Правила медичного розслідування авіаційних подій /Андрєєва В.Л., Березний В.І., Бурчинський В.Г., Климчук О.С. Держ. департамент авіаційного транспорту України. – Укравтотранс. – К.: -1995. – 124 с.
29. Самойличенко А. Н. Судебно-медицинская гистология // Новосибирск-Сургут, 2006 – 155 с.
30. Соседко Ю. И. Судебно-медицинская экспертиза при перегревании организма.-М.: Юрлитинформ, 2002.-152с.
31. Соседко Ю. С. Диагностика основных видов травматического воздействия при травме органов живота тупыми предметами. - Ижевск: Экспертиза.2001.-239с.
32. Соседко Ю.И., Самчук В.В. Судебно-медицинская диагностика повреждений органов пищеварительного тракта тупыми предметами. - М.: ООО «Юрлитинформ». – 2004. – 178 с.
33. Сотрясение головного мозга /Б. А. Саркисян, Н. В. Бастуев , Н. В.Паньков, В. С. Трубченков –Новосиб-к: Наука. Сибирск. изд. фирма РАН, 2000.-104 с.
34. Судебная медицина /Под ред. Пиголкина Ю.И., 2-е изд., перераб и доп. –

М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – 448 с.

35. Судебно-медицинская диагностика отравлений спиртами /Ю.И. Пиголкин, Д. В. Богомолов и др. Под ред. Ю.И. Пиголкина. – М.: ООО «Медицинское информационное агенство», 2006. – 576 с.

36. Судебно-медицинские аспекты повреждений печени тупыми предметами. Калмыков К. И., Карандашев А.А., Колкутин В.В., Сигалов Ф. А. – М.: Юрлитинформ, 2002. – 128 с.

37. Судова медицина (курс лекцій) : Навч. посібник для студ. вищ. мед. закладів III-IV р. акред.(МОЗУ) / А. Х. Завальнюк. Тернопіль : Укрмедкнига, 2000. 648 с.

38. Судова медицина / А. А. Бабанін, В. Д. Мішалов, О. В. Біловицький, О. Ю. Скребкова. Сімферополь, 2012. 578 с.

39. Судова медицина: Підручник для студ. мед. вузів (МОЗУ) / За ред. І.О. Концевич та Б. В. Михайличенка. К.: МП"Леся", 1997. 655 с.

40. Судова медицина. Медичне законодавство: Підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV р. акред. (зат. МОНМУ). Кн. 1 : Судова медицина / За ред. В. Ф. Москаленка, Б. В. Михайличенка. - 2-ге вид., виправл. К. : ВСВ"Медицина", 2012. 448 с.

41. Судова медицина: навчально-методичний посібник / За ред. Б.Михайличенка. К. : МП Леся, 2001. 416 с.

42. Судово-медична характеристика ушкоджень внутрішніх органів (селезінка, підшлункова залоза, печінка, нирки) та визначення давності їх утворення : навчальний посібник / В. Д. Мішалов, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, О. Ю. Петрошак, Т. В.Хохолева, О. О. Гуріна. Чернівці : "Місто", 2019. 140 с.

43. Судово-медичний опис тілесних ушкоджень, термінів давності їх утворення і загоєння: [навчальний посібник, доповнений] / В. Д. Мішалов, М. М. Тагаєв, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, В. В. Хижняк, О. В. Дунаєв, А. О.

Моргун, О. О. Моргун. Чернівці : "Місто", 2019. 160 с.

44. Судово-медичний опис тілесних ушкоджень, термінів давності їх утворення і загоснення: навчальний посібник / В. Д. Мішалов, М. М. Тагаєв, В. В. Хижняк, О. В. Дунаєв, А. О. Моргун, О. О. Моргун. Київ : НМАПО, 2018. 151 с.

45. Тагаєв Н. Н. Судебная медицина: Учебник / Под общей ред. проф. А. М. Бандурки.-Х.: Факт, 2003.-1253 с.

46. Теньков А. А., Плаксин В. О. Судебно-медицинская экспертиза трупа в поздние строки постмортального периода (Гниение, жировоск, мумификация, оценка повреждений). – Курск-Москва: КГМУ, 2005. – 420.

47. Хохлов В. В. Судебная медицина: Руководство для врачей. Изд. 2-е – Смоленск, 2003.-699 с.

48. Хохлов В. В., Андрейкин А.Б. Учебник-практикум по судебной медицине. Издание второе (переработанное и дополненное). – М., 2006. – 316 с.

49. Шевчук В. А. Судово-медична нейротравматологія: Навч. посібник .-К.:” МП Леся”,2003.-80с.

50. Шупик Ю. П., Бурчинський В. Г., Кахановський Ф. М., Хохолева Т. В., Воронов В. Т., Легін Г. О. Судово-медична діагностика смертельних отруєнь етиловим алкоголем : Методичні рекомендації .-Київ,2004.- 20с.

51. Яланський О. В., Воробйов Ю. В., Яланська Л. О. Судово-медичне дослідження трупа. Практичний посібник –Полтава: ІВМЦ „ Освіта”,2000-240с.

52. Ясинский В.И., Бабанин А.А., Соколова Н.Ф. Правовые основы деятельности медицинских и фармацевтических работников. – Симферополь: Изд-во не указано, 2001 – 364 с.

7.3. Інформційні ресурси

1. Репозиторій літератури:

<https://ifnmu.sharepoint.com/Lists/RepositoryLiterature/view1.aspx>

2. Сторінка кафедри судової медицини та медичного права:

<https://ifnmu.sharepoint.com/KSudMed/SitePages/%D0%94%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0.aspx>

3. Програма тестування для підготовки практичних занять та ПМК:
<http://tests.if.ua>

4. Програма для підготовки до складання ЄДКІ та ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок»: <http://tests.ifnmu.edu.ua>

5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

8. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. (ред. від 03.10.2017 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

9. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

10. Наказ № 6. Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України від 17.01.1995 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95>